

نگاه

میدان جدید بازی برای فلسطینی‌ها

اردشیر زارعی قنوتای

بحران خاورمیانه با مناقشه فلسطینی – اسرائیلی طی دهه‌های اخیر یکی از کانون‌های اصلی چالش‌های بین‌المللی بوده است. در این مدت به خصوص سال‌های اخیر گام‌های کوچکی برای حل این مسئله برداشته شد که تا حدودی امید به کاهش تنش‌ها و پذیرش ساز و کارهای صلح را در دل مردم فلسطین، منطقه و جهان زنده کرد. قراردادهای مادرید، اسلو و طرح صلح بین‌المللی «نقشه راه» با تمام فراز و نشیب‌ها، پروسه کند تعامل بین فلسطینیان و اسرائیل در قالب موجودیت دو دولت در کنار هم را به جریان انداخت. شرایط جدید هر چند که مورد انتقاد تمامی طرف‌های ذی نفع بود و هر کدام به واسطه ارائه مستندات بی نقض توافقات از سوی طرف مقابل پای می‌فرد اما در مجموع زیرساخت‌ها و باور عمومی را برای اجرایی شدن صلح به وجود می‌آورد. تا اینجا ی قضیه تقابل و تعامل بین فلسطینیان و اسرائیل از دیالکتیک بحران در حال کاهش حکایت می‌کرد که با همه اخلاالگری‌ها چشم انداز حداقلی صلح را به نمایش می‌گذاشت.

انتخابات پارلمانی فلسطین که طی آن جنبش اسلامی حماس اکثریت کرسی‌های مجلس را کسب کرد و موفق به تشکیل دولت جدید به نخست‌وزیری «اسماعیل هنیه» شد، شرایط تازه و کاملاً مغایر با روند موجود را تحمیل کرد. این وضعیت به جهت مواضع سلبی حماس در خصوص موجودیت اسرائیل و توافقات قبلی بین دولت خودگردان و دولت تل‌آویو که در چارچوب طرح صلح نقشه راه انجام گرفته بود تمامی معادلات شکل گرفته طی سال‌های اخیر را بر هم زد. به همین دلیل از همان ابتدا با عکس‌العمل منفی آمریکا و اتحادیه اروپایی مواجه شد که پیامد آن نیز عدم به رسمیت شناختن دولت هنیه و قطع کمک‌های مالی یک میلیارد دلاری از سوی آنان بود. هر چند که اتحادیه عرب و برخی کشورهای منطقه این درخواست را به طور کامل نپذیرفتند اما تا حدودی به نظر می‌رسد که به این توصیه عمل کرده‌اند. این فشارها که بیشتر بر قطع کمک‌های مالی از سوی منابع خارجی متکی است با توجه به اینکه بخش اصلی درآمدهای دولت خودگردان را تشکیل می‌دهد می‌تواند دولت حماس را با بن‌بست روبه‌رو کرده و مضطلات بی‌شماری را برای آنان ایجاد کند. تلاش‌های فرستادگان حماس به کشورهای منطقه جهت جلب حامیان جدید مالی از جمله قول کربان ۵۰ میلیون دلاری یا به گفته‌ای ۱۰۰ میلیون دلاری ایران به دولت فلسطین یا قول مساعد بعضی از دولت‌های عربی برای حل همین مشکل بوده است.

سرخان «خالد مشعل» رئیس دفتر سیاسی حماس طی روزهای اخیر در سوریه، سطح بحران را ابعاد جدیدی بخشید و دامنه تنش‌ها را به درون جامعه سیاسی – اجتماعی فلسطینی کشاند. این سخنان در پی رد پیشنهاد «عبد سیام» وزیر کشور دولت فلسطینی در خصوص تشکیل یک نیروی امنیتی جدید به فرماندهی «بوسمه‌الد» از سوی «محمود عباس» رئیس تشکیلات خودگردان بیان شده است. متعاقب بروز تنش بین حماس و جنبش فتح هر دو طرف دیگری را به خیانت یا تلاش برای ایجاد جنگ داخلی در فلسطین متهم کردند و روز بعد از این اظهارات نیز هواداران مسلح فتح به حمایت از عباس به خیابان آمدند. انعکاس سخنان مشعل در جامعه فلسطینی به آن اندازه گسترده بود که بلافاصله «ناصرالدین الشعار» معاون نخست‌وزیر و از رهبران ارشد حماس به صراحت اعلام کرد که سخنان مشعل دیدگاه دولت فلسطینی محسوب نمی‌شود. اما خشم هواداران محمود عباس شدیدتر از همیشه بوده است چنانچه شورای فرماندهی جنبش فتح در بیانه‌ای این اظهارات را فتنه‌انگیز خواند و خالد مشعل را متهم به تلاش جهت ایجاد جنگ داخلی کرد. اتفاقات چند روز اخیر در فلسطین نشان می‌دهد که جنبش اسلامی حماس از این پس در دو جبهه متحمل فشاراتی می‌گردد که نام کمی به تنهایی می‌تواند برای آنان حکم مرگ و زندگی داشته باشد. تحولات جدید در این منطقه و هزینه فشارهای بین‌المللی و همچنین تنش در روابط بین فتح و حماس در کوتاه‌مدت نیز قادر است موقعیت آنان را تضعیف کرده و فرصت پیروزی پارلمانی این جنبش مبارزه‌جو را به تهدید تبدیل کند. با تشدید اختلاف بین فتح و حماس و همچنین تعمیق بن‌بست پیش آمده در روابط بین دولت هنیه و جامعه بین‌المللی در آینده نزدیک امکان بروز اختلافات درونی و انشقاق در این جنبش وجود خواهد داشت. حماس باید فرق بین دوران مبارزه و الزامات دولت‌سازی یا به تعبیری دوران خارج از مسئولیت اجرایی با جایگاه مسئولیت کنونی را به درستی درک کند. شاید امروز جنبش فتح موقعیت برتر خود را در معادلات قدرت داخلی تا حدودی از دست داده باشد اما موقعیت برتر ساختاری و ریشه‌ای خود را در جامعه فلسطینی خواهد داشت. حوادث هشداردهنده اخیر برای موجودیت فلسطین و آینده دولت تازه‌تأسیس آن بسیار جدی‌تر از آن است که با سخنان و اقدامات احساسی با آن روبه‌رو گردید. انزوا ی بین‌المللی و تضاد درونی شاید برای ساختارهای تثبیت شده و مستقل در کوتاه مدت ویران‌کننده نباشد ولی برای فلسطین به جهت شرایط منحصر به فرد خود مفهوم متفاوت‌تری خواهد داشت. اینکه حماس فکر کند جهان به شرایط آنان تمکین می‌کند ساده‌انگاری محض خواهد بود چرا که برخلاف مایهات

نظم بین‌المللی و تمامی معاهدات جهانی است. در چارچوب پذیرش این واقعیت، دولت هنیه می‌بایست یا حداقل ناگزیر است که در جهت تعامل بیشتر با جامعه بین‌المللی و گروه‌های رقیب داخلی برای خروج از بن‌بست کنونی حرکت کند. آنچه مسلم است تقابل به عنوان یک اصل یا اساس سیاست‌گزاری به‌خصوص در موقعیت فلسطین نمی‌تواند مبنای عمل قرار گیرد چرا که جدیدترین درس تاریخ در این خصوص که بزرگترین قدرت و هژمونی بین‌المللی را در عراق به مهلکه گرفتار کرد هم اینک تصویر آن در پیش روی همگان قرار دارد. بنابراین گروه‌های فلسطینی الزام مصالحه و قبول محدوده قدرت هر کدام را باید بیش از همیشه رعایت کنند و از اقدامات تنش‌زا در این خصوص پرهیز نمایند. همچنین دولت جدید می‌باید این سیاست را عملی‌سازی نماید. قبول جهت تعامل با جامعه بین‌المللی جست‌وجو قابل

جهان

پشت پرده نخست‌وزیری عراق

رفتن جعفری وآمدن جوادالمالکی

ترجمه : زهرا پویان فر

شخص دیگری از حزب الدعوه و با همان برنامه جعفری انتخاب شد.

■ **برخی معتقدند که مخالفت جبهه توافقی سنی با نامزدی جعفری برای این بوده که در میان ائتلاف شیعی اختلاف و شکاف ایجاد کنند.**

وجود درگیری‌های سیاسی در هر روند دموکراتیک

سیاسی طبیعی و مورد انتظار است ولی مخالفت جبهه توافقی و کردها با جعفری دلایل مشخص تری هم داشت. کردها معتقد هستند که جعفری به عدم مسئله کرکوک را به تاخیر انداخت و جبهه توافقی هم معتقدند که جعفری

در حوادث دستگیری و شکنجه و قتل سنی‌ها نقش

گرفته شد نمی‌تواند موجب برآورده شدن آمال و خواسته‌های مردم عراق باشد. ما از اول هم گفته‌ایم که اعتراض ما نسبت به روند سیاسی عراق اعتراض به اشخاص معین نیست بلکه اعتراض به اصول و مبادی است. به نظر ما هر روند سیاسی که در زیر چتر اشغالگران در پیش گرفته شود به هیچ وجه نمی‌تواند منافع حقیقی عراقی‌ها را تأمین کند. سیاستمداران عراقی ۱۴ ماه روی این مسئله بحث و گفت‌وگو کردند تا اینکه سرانجام به این تصمیم رسیدند. تا زمانی که عراق تحت اشغال باشد همیشه وضع به این منوال خواهد بود. به نظرم هیچ فرقی میان ابراهیم الجعفری و جوادالمالکی وجود ندارد زیرا این هر دو نماینده یک جریان و جهت سیاسی هستند.

■ **پرشش بعدی را از آقای نبیل یاسین در لندن در میان می‌گذاریم. مسئله اساسی این است که جعفری با مالکی هر دو از حزب الدعوه هستند و چندان تفاوتی با هم ندارند. دکتر منشی گفتند که ما به نقطه اول برگشته‌ایم. نظر شما چیست؟**

نبیل یاسین: واقعیت این است که وقتی روز گذشته آقای ابراهیم الجعفری انصراف خودشان را اعلام کردند گفتند این حق ائتلاف است که شخص دیگری را نامزد نخست‌وزیر کند و این مسئله با ماهه ۶۳ قانون اساسی عراق همخوانی دارد. مشکل موجود چگونگی تقسیم مقامات در میان نیروهای مختلف سیاسی است به گونه‌ای که از تمرکز قوا در دست یک فرد یا جریان سیاسی یا قومی یا دینی جلوگیری شود. من بر این باورم که اشتباهاتی که در روند سیاسی صورت گرفته است قابل تصحیح هستند و هیچ کس وقوع اشتباهات را نفی نمی‌کند. ولی باید گفت که مردم عراق از همه صنف‌ها و به ویژه نیروهای سیاسی باید توجه کنند که اوضاع عراق وارد مرحله بسیار حساسی شده است بنابراین معتقدم که موافقت جبهه توافقی با نامزدی آقای مالکی گام خوبی در پیشرفت روند سیاسی عراق محسوب می‌شود.

■ **ولی پرسش این است که چرا این بار هم نامزد نخست‌وزیری از اعضای حزب الدعوه انتخاب شد؟ نه. در وضعیت‌های دموکراتیک که در بسیاری از کشورها شاهدش هستیم هیچ لزومی ندارد که نامزدها متعلق به یک حزب واحد باشند. الا حزب الدعوه بخشی از یک ائتلاف بزرگ‌تر است که احزاب دیگری را هم در بر می‌گیرد ولی به نظر می‌رسد که شرط کناره‌گیری جعفری این بوده که ریاست دولت در دست حزب الدعوه بماند.**

■ **پرشش بعدی متوجه دکتر لقاء مکی است. وقتی آقای جعفری برای نخست‌وزیری شرط تعیین می‌کند به این معنی است که او در این زمینه از حق خاصی برخوردار است. همان‌طور که خود او هم گفت که از حق خود دست می‌کشد. آیا بالاخره این حق ائتلاف است یا حق ایشان؟**

اینکه آیا ایشان برای خود حقی قائل هستند یا نه، باید از خودشان سؤال شود و شاید مقصود او این است که چون ائتلاف در ابتدا او را انتخاب کرد این حق برای او به وجود آمد.

■ **مقصودم از نظر قانونی است.**

از نظر قانونی نخست‌وزیر را باید ائتلاف یکپارچه تعیین کند و ائتلاف هم در اول چنین کرد و در یک روند دموکراتیک جعفری با ۶۴ رأی در برابر ۶۳ رأی بر عادل عبدالمهدی پیروز شد. نکته مهم این است که کناره‌گیری جعفری یک روز پس از سفر نماینده سازمان ملل به نجف و دیدار او با آقای سیستانی و مقتدا صدر صورت گرفت و به نظر نمی‌رسد که این همزمانی تصادفی بود. جریان صدر در طی این مدت همواره از جعفری حمایت می‌کرد و در واقع حمایت از جعفری را برگ برنده خود در حال و آینده می‌دانست. مقتدا صدر در این قضیه از پشتیبانی دو حزب الدعوه یعنی الدعوه سازمان عراق و الدعوه تحت رهبری جعفری نیز برخوردار بود ولی شاید طی این دیدار آقای صدر موافقت کرده است که از حمایت جعفری دست بکشد به شرطی که

در همین حین بود که مشکل جعفری پدید آمد و پرده‌ای روی همه این مسائل کشید بدون اینکه راه‌حلی وجود داشته باشد. مشکل دیگری هم وجود دارد که سکولارها معتقدند تقسیم مقامات حکومتی براساس قومی و فرقه‌ای زمینه‌ساز محروم کردن سکولارها است که هم اکنون ۳۶ نماینده در مجلس دارند.

■ **بعداً به این مسئله می‌پردازیم. آقای دکتر منشی! در همه جای جهان دموکراتیک در ابتدا رئیس مجلس انتخاب می‌شود و بعد رئیس جمهور پس از مشورت با نمایندگان فردی را از میان بزرگترین فراکسیون مجلس مامور تشکیل دولت می‌کند. چرا در عراق مسائل بر عکس پیش می‌رود؟ پاسخ ساده این است که چون عراق تحت اشغال است. در زمان اباد علاری هم ائتلاف مشابهی افتاد و دلیل آن این است**

■ **بعداً به این مسئله می‌پردازیم. آقای دکتر منشی! در همه جای جهان دموکراتیک در ابتدا رئیس مجلس انتخاب می‌شود و بعد رئیس جمهور پس از مشورت با نمایندگان فردی را از میان بزرگترین فراکسیون مجلس مامور تشکیل دولت می‌کند. چرا در عراق مسائل بر عکس پیش می‌رود؟ پاسخ ساده این است که چون عراق تحت اشغال است. در زمان اباد علاری هم ائتلاف مشابهی افتاد و دلیل آن این است**

■ **یعنی می‌گویید نیروهای متحدین عراق در آستانه جنگ داخلی قرار گیرد. آقای حارث الضاری! شما چه کسی را مسبب این نظام طایفه‌ای می‌دانید؟**

طایفه‌ها و قومیت‌های مختلف در عراق برگردد؟ نه من این را بعید نمی‌دانم. بلکه مسئله این است که آمریکایی‌ها نخست‌گروه‌ها و جریان‌های مختلف را به حال خود می‌گذارند تا به توافق برسند و اگر آنها نتوانستند فشار می‌آورد تا این توافق حاصل شود ولی اگر توافق حاصل شده باب میل آمریکایی‌ها نبود به هیچ وجه با آن موافقت نمی‌کنند.

■ **آقای نبیل! آقای مکی در اظهارات خود گفتند که از همان روز پس از انتخابات این مسئله مطرح شد که باید دولت وفاق‌ها ایجاد می‌کنند مبتنی بر اینکه آمریکایی‌ها قصد دارند یک حکومت نجات ملی را بر عراقی‌ها تحمیل کنند. ممکن است چنین سناریویی مطرح باشد؟ واقعیت این است که وجود چنین سناریویی از سوی برخی مطبوعات و منابع سیاسی مطرح شده است ولی من معتقد نیستم که تشکیل یک حکومت نجات ملی بتواند در حقیقت عراق را نجات دهد. عراق با بحران‌های مختلفی روبه‌رو است و واقعیت این است که همه طرف‌های عراقی همچنان یکدیگر را متهم می‌کنند و هیچ سقف قانونی برای جلوگیری از این اتهامات وجود ندارد و همین مسئله مانع از اثبات حسن نیت طرف‌های مختلف می‌شود. فکر می‌کنم در حال حاضر جریان‌های مختلف باید از ایراد اتهام به یکدیگر دست بردارند زیرا این مسئله به روند سیاسی لطمه می‌زند. حکومت نجات ملی به این معنی است که قانون اساسی عراق ملغی اعلام شود و تصمیم‌های جریان‌های مختلف سیاسی که نماینده مردم عراق هستند بی‌اعتبار گردد. بسیاری از مردم عراق روند سیاسی موجود را تأیید می‌کنند و البته هیچ کس وجود اشتباهات را ریاست دولت نمی‌کند. ما در مرکز حزب الدعوه جعفری نیز با صدور بیانه‌های متعددی به مسئله قتل‌ها و از جمله قتل شمار قابل توجهی از دانشگاهیان و اعضای هیات علمی اشاره کرده‌ایم ولی متأسفانه در حال حاضر به لحاظ قانونی هیچ کس یا جریانی را نمی‌توان به عنوان عامل این جنایت‌ها معرفی کرد.**

■ **آقای دکتر لقاء! در کتاب منشی گفتند که با انتخاب مالکی مسائل عراق به نقطه شروع برمی‌گردد. در حال حاضر چه موانعی ممکن است بر سر راه تشکیل حکومت وجود داشته باشد؟ تقسیم مسئولیت‌ها در وزارتخانه‌ها، برنامه‌های سیاسی و یا مسائل دیگر؟**

لقاء مکی: از همان اول آشکار بود که مسئله کنونی عراق مسئله جعفری نیست بلکه این مسئله در لحظات آخر و به صورت ساختگی ایجاد شد. بیش از دو ماه پیش که نتایج نهایی انتخابات اعلام شد و مشورت‌های مربوط به تشکیل حکومت آغاز گردید دو مسئله اساسی به وجود آمد. مسئله اول شکل و نوع حکومت بود که آیا این حکومت یک حکومت مبتنی بر مشارکت و شایستگی ملی است یا مبتنی بر مشارکت و شایستگی انتخاباتی، چنانکه ائتلاف به دنبال آن است. مسئله دیگر مربوط به برنامه سیاسی حکومت است که لازمه‌اش اتخاذ موضع در برابر مسائل مختلفی مانند نظام فدرالی و سرنوشت نیروهای اشغالگر و وضعیت قانون اساسی و . . . است. اینها مسائل مهمی هستند و اختلافات گسترده‌ای میان طرف‌های مختلف بر سر این مسائل وجود دارد. آنها در قبال این مشکلات چه کار می‌خواهند بکنند.

خبرها

رسوایی اخلاقی معاون بلر

ایلنا: افشای روابط «جان پرسکات» معاون نخست‌وزیر انگلیس با منشی خود، «تونی بلر» نخست‌وزیر این کشور را با دردسر جدیدی روبه‌رو کرده است. رویترز گزارش داد: جان پرسکات پذیرفت که با منشی خود روابط نامشروع داشته است و پس از اعلام این خبر کنونی وی در انتخابات محلی ۴ ماه مه در انگلیس تحت تأثیر این خبر قرار گرفته است. پرسکات افزود: «با همسرم پلین که پس از انتشار این خبر به شدت سردرگم شده است، صحبت کردم و امیدوارم که وی از زندگی من خارج نشود.» بنابراین گزارش، وی یکی از مهره‌های کلیدی در کابینه بلر محسوب می‌شود. حزب کارگر که اکنون با برگزاری انتخابات محلی روبه‌رو است، در طول هفته گذشته زیر زبکبار تیت‌برهای منفی مطبوعات انگلیس قرار گرفت و طبق نظرسنجی‌های اعلام شده میزان محبوبیت او به پایین‌ترین سطح در ۱۹ سال گذشته رسیده است.

■ **چاوس به نیکاراکوئه نفت ارزان می‌دهد** «هوگو چاوس» رئیس جمهوری ونزوئلا به عنوان بخشی از یک تلاش برای ممانعت از نفوذ منطقه‌ای آمریکا، روز سه‌شنبه به ائتلافی از شهرداران نیکاراکوئه و «دانیل اورنگا» رئیس جمهوری این کشور نوید واگذاری سوخت ارزان‌قیمت داد. به گزارش خبرگزاری رویترز اورنگا که دولت ساندنستیستی وقت وی در سال‌های ۱۹۸۰ میلادی با شورشیان تحت حمایت آمریکا مبارزه کرد، بار دیگر درصددر شرکت در انتخابات ریاست جمهوری آتی کشور در ماه نوامبر است.

واشینگتن از رای‌دهندگان نیکاراکوئه‌ای خواسته است به اورنگا رای ندهند. چاوس در مراسم امضای توافقی انتساب‌های قومی و مذهبی در این شورا شرکت کند. شاهد پیروزی اورنگا در انتخابات باشم، اما این مداخله در امور نیکاراکوئه نیست. ونزوئلا روز سه‌شنبه با یک سرمایه‌گذاری مشترک با گروهی از شهرداران نیکاراکوئه و سیاستمداران محلی به منظور تأمین سوخت به بهای ترجیحی موافقت کرد. کاراکاس این اقدام را به عنوان بخشی از یک جایگزین وسیع‌تر برای پیشهادهای تجاری آمریکا انجام داد که این کشور به پیشکایان لاتین ارائه کرده است.

■ **آزادی ۱۲۰ عربستانی از گوانتانامو** اپرنا: روزنامه الوطن چاپ عربستان نوشت: مقامات آمریکایی به زودی ۱۲۰ نفر از اتباع این کشور که در گوانتانامو زندانی هستند را آزاد خواهند کرد. به نوشته این روزنامه از نظر مقامات آمریکا آزادی این عده تهدیدی برای امنیت ملی آمریکا محسوب نمی‌شود. طی هفته جاری دو تن از اتباع سعودی که به اتهام ارتکاب جرایم جنگی در گوانتانامو زندانی هستند نیز توسط دادگاه نظامی محاکمه خواهند شد. آمریکا تاکنون در دو مرحله ۸ نفر از اتباع عربستان که در این زندان بازداشت بودند را آزاد کرده است و دولت ریاض نیز ۵ نفر از آنان را بلافاصله پس از استرداد آزاد کرد. براساس اعلام دولت عربستان سعودی، شمار زیادی از اتباع این کشور که در گوانتانامو زندانی هستند به اعمال خیریه و انسان‌دوستانه در افغانستان اشتغال داشتند و هیچ ارتباطی با تروریسم ندارند.

دیدار پوتین ومرکل

ایلنا: «ولادیمیر پوتین» رئیس‌جمهور روسیه برای دیدار با «آنگلا مرکل» صدراعظم آلمان وارد شهر «تامسک» واقع در منطقه سیبری روسیه شد. شنبهوا گزارش داد مرکل دیروز برای یک سفر دوروژه شرکت در هشتمین دوره رایزنی‌های روسیه و آلمان وارد شهر تامسک روسیه‌شد و پوتین برای دیدار با رهبر آلمان به شهر تامسک سفر کرد. مرکل که همراه با یک هیات تجاری به روسیه سفر کرده است با رئیس‌جمهوری روسیه در مورد گسترش همکاری‌های اقتصادی بین برلین و مسکو مذاکره خواهد کرد و قرار است چند تفاهم‌نامه همکاری در این سفر امضا شود. بنابراین گزارش، یکی از مهمترین اهداف این سفر امضای قرارداد همکاری بین دو کشور برای راه‌اندازی سیستم راه‌آهن بین دو شرکت روسی و آلمانی است.

